MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI

MAGISTRAT DR. ANTONIO MICALLEF TRIGONA

Seduta tas-17 ta' Mejju, 2005

Citazzjoni Numru. 141/2000/1

Emanuel u Pauline konjugi Bajada

-vs-

John u Julie konjugi Bajada

Il-Qorti;

Rat ic-citazzjoni fejn l-atturi wara li ppremettew illi huma proprjetarji flimkien ta’ bicca art fix-Xlendi limiti ta’ Munxar, Ghawdex tal-kejl superficjali ta’ madwar elf tliet mija u sitta u disghin metri kwadri (1396m.k.) konfinanti mil-lvant ma’ proprjeta’ ta’ Ludgard Gatt, nofsinhar ma’ Triq il-Qsajjem, akkwistata permezz ta’ kuntratt ta’ xiri fl-atti tan-Nutar Dottor Enzo Dimech tal-31 ta’ Awissu 1994;

Illi f’xi zmien qrib id-9 ta’ Ottubru 1997, kienu saru xoghlijiet ta’ asfaltar u ffurmar ta’ bankina fuq porzjoni minn din l-art - ezattament il-parti illi tinsab fl-estremita’

tan-naha tal-lbic ta' l-intier - da parti tad-Direttur tat-Toroq u ufficjali nkarigati minnu;

Illi minhabba f'dan l-esponenti Emanuel Bajada kien istitwixxa kawza ta' spoll kontra l-istess Direttur tat-Toroq u ohrajn, fl-ismijiet "Emanuel Bajada -vs Direttur tat-Toroq et", Citazzjoni numru 236/97 liema kawza giet definittivament deciza minn din il-Qorti fit-13 ta' April 2000.

Illi in segwitu ghal din is-sentenza il-konvenuti sokkombenti spurgaw l-ispoll kommess minnhom ghad-dannu ta' l-esponenti billi fit-tlettax (13) ta' Gunju elfejn (2000) huma nehhew il-bankina minnhom maghmula fuq il-proprjeta' fil-pussess ta' l-atturi.

Illi immedjatament wara, fl-istess gurnata l-konvenuti flimkien regghu kkommettew spoll vjolenti ghad-dannu ta' l-atturi billi regghu ffurmaw l-istess bankina illi kienet tnehhiet mid-Direttur tat-Toroq; u minkejja illi sussegwentement ghall-atti tal-Mandat ta' Inibizzjoni numru 14/00 fl-ismijiet "Bajada John et vs Bajada Emanuel et" il-konvenuti kienu nehhew l-att spoljattiv, huma regghu wahhlu u ffurmaw il-bankina f'xi zmien fil-gimgha precedenti l-hamsa u ghoxrin (25) ta' Lulju tas-sena elfejn (2000).

Illi dan l-agir jikkostitwixxi spoll vjolenti ghad-dannu ta' l-atturi, in kwantu qieghed itellifhom mill-pusses ta' hwejjighom.

Talbu li din il-Qorti:

1. tiddikjara lill-konvenuti li kkomettew spoll vjolenti u klandestin ghad-dannu ta' l-attur meta fi jew qrib it-13 ta' Gunju 2000 u fil-gimgha immedjatament qabel il-25 ta' Lulju 2000 il-konvenuti ffurmaw bankina fuq parti mill-art fil-pussess ta' l-atturi kontra l-volonta taghom.

2. tikkundannahom sabiex fi zmien qasir u perentorju illi jigi prefiss il-konvenuti jisporgaw l-ispoll kommess minnhom billi jpoggu kollox fl-istat pristinu tieghu.

3. fin-nuqqas, tawtorizza lill-atturi sabiex jaghmlu x-xoghlijiet necessarji huma a spejjez tal-konvenuti.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-mandat ta’ inibizzjoni fuq citat, Mandat numru 14/00 u bl-ingunzjoni ghas-subizzjoni illi ghaliha minn issa huma msejha.

Bir-riserva ta’ kwalunkwe azzjoni ohra spettanti lill-atturi kontra l-konvenuti.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata taghhom u l-elenku tax-xhieda u d-dokumenti annessi.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenuti John u Julie konjugi Bajada fejn eccepew:

i. illi f’dan il-kaz ma jezistux l-elementi rikjesti mil-ligi ghall-ezercizzju tal-kawza ta’ spoll b’mod specjali l-element ta’ pussess;

ii. illi hawn si tratta ta’ triq vicinali li skond il-ligi hija soggetta ghas-servitu ta’ tranzitu u ta’ uzu;

iii. illi oltre dan a tenur ta’ l-Artikolu 13 tal-Kodici tal-Pulizija l-ligi tippresumi bhala l-persuni li fethu t-triq dawk il-persuni li jmissu direttament mat-triq salv kull rigress kontra terzi b’azzjoni civili. Ghalhekk il-konvenuti mhux biss ghandhom id-dritt imma l-obbligu li jiffurmaw it-triq sa nofs il-wisa’ taghha u anke jaghmlu l-bankina quddiem il-fond taghhom.

iv. Salvi eccezzjonijiet ohra fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata u l-lista tax-xhieda annessa.

Rat il-verbal taghha diversament preseduta tad-29 ta’ Novembru 2001 fejn dik il-Qorti kif preseduta astjeniet li tkompli tisma’ l-kawza;

Ezaminat u semghet ix-xhieda;

Rat l-atti u d-dokumenti kollha nkluz dawk ta' l-atti tal-Mandat 14/00 u citazzjoni numru 236/1997 u n-noti ta' osservazzjonijiet.

Ikkunsidrat:

Azzjoni ta' spoll, bhalma hi l-kawza in dizamina, hija azzjoni possessorja fejn l-indagni hija ristretta ghall-fatt tal-pussess jew detenzjoni u l-fatt ta' l-ispoll. Ikollha success jekk l-azzjoni tigi esperita fi zmien xahrejn mill-att spoljattiv. Dan it-teminu hu wiehed perentorju.

Illi hu ukoll principju assodat li l-azzjoni possessorja ma tippermettix il-kumulu tal-petitorju u vice versa u ghalhekk u prekluz f'azzjoni possessorja li jigi ndagat xi titolu ta' proprjeta'.

Illi dan qieghed jigi sottolineat billi jidher li l-konvenuti qeghdin jikkontestaw, apparti inter alia l-pussess fl-atturi, anke t-titolu ta' proprjeta' minnhom vantat. Issa l-kawza tikkoncerna l-bicca art fix-Xlendi li hi formata bhala triq, mibnija fuq iz-zewg lati opposti taghha u fejn jinghad li l-konvenuti rripristinaw il-parti tal-bankina adjacenti proprjeta' taghhom b'access minnha u dana kontra l-volonta' ta' l-atturi li jivvantaw mhux biss il-pussess ta' din it-triq izda wkoll il-proprjeta'.

Mill-atti jirrizulta illi b'sentenza tat-13 ta' April 2000 moghtija minn din il-Qorti diversament preseduta fl-atti tac-citazzjoni numru 236/1997, l-atturi kienu gia ottjenew decizjoni favorevoli dwar spoll kommess kontra taghhom u koncernanti l-istess bankina meritu ta' din il-kawza. Skond is-sentenza ta' dik il-Qorti wiehed mill-konvenuti, senjatament id-Direttur tat-Toroq, kien gie misjub responsabbli li ghamel spoll kontra l-istess atturi f'dik il-kawza, u gie kkundannat jirrintegra lil dawn l-atturi fil-pussess taghhom tat-Triq il-Bizantini, ix-Xlendi billi jirrimovi dik il-parti tal-bankina formata minnu fl-istess triq. Jirrizulta li d-Direttur tat-Toroq kien spurga l-ispoll u wkoll li din il-kawza ghaddiet in gudikat.

Illi in bazi ta' dan u rinfaccjata b'sentenza finali fejn l-atturi gew dikjarati li ghandhom il-pusses ta' dik it-triq, li tifforma l-meritu wkoll ta' din il-kawza, din il-Qorti frankament ma tarax kif tista' tbiddel dan l-istat ta' fatt sancit b'sentenza li ghaddiet in gudikat, kif intqal, billi issa taghmel diversament u tippermetti l-formazzjoni tal-bankina li kienet giet oppresa bis-sentenza fuq citatat. Huwa sufficjenti li jinghad f'dan il-kuntest li spoll jista' jigi kommess anke minn ko-possessur kontra ko-possessur iehor.

Hawnhekk m'hijiex kwistjoni ta' *animus spogliandi* li m'ghandhiex *locus standi* fl-istitut taghna ta' spoll izda *sic et simpliciter* tat-tliet elementi li jikkontradistingwu l-ispoll fis-sistema guridiku taghna. Dawn it-tliet elementi, komponenti l-pussess, il-fatt ta' l-ispoll u l-*infra bimestre deduxisse* jinsabu ben pruvati f'din l-azzjoni u fejn jirrizulta wkoll li hemm proceduri pendenti fil-petitorju li jittrattaw it-titolu ta' proprjeta' *ut sic* li, kif gia accennat, tesorbita l-indagni f'din il-kawza.

Ghaldaqstant, tiddisponi mill-kawza, billi tilqa' t-talbiet ta' l-atturi u fil-waqt li tiddikjara li l-konvenuti kkommettew spoll vjolenti u klandestin ghad-dannu ta' l-atturi meta fi jew qrib it-13 ta' Gunju 2000 u fil-gimgha immedjatament qabel il-25 ta' Lulju 2000 iffurmaw bankina fuq parti mill-art fil-pussess ta' l-atturi kontra l-volonta' taghhom, tikkundannhom sabiex zmien xahar jisporgaw dan l-ispoll u jregghu kollox fi stat pristine, u fin-nuqqas li dan isir fit-terminu prefiss, qeghdha tawtorizza lill-atturi sabiex jaghmlu x-xoghlijet necessarji huma a spejjez tal-konvenuti.

Bl-ispejjez kollha kontra l-konvenuti.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------